

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA SLOVENŠČINA V LETU 2018

Poročilo DPK SM za slovenščino

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018.....	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018.....	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018.....	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	23
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	23
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	25
5.1	Zunanje ocenjevanje	25
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	26
6	Povzetek	27
6.1	Ocena uspeha kandidatov	27
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	27
6.3	Druge ugotovitve	28

Avtorja:

Irena Velikonja Kolar, glavna ocenjevalka za slovenščino

dr. Matej Šekli, predsednik DPK SM za slovenščino

Poročilo je potrdila DPK SM za slovenščino na svoji 15. redni seji 5. 10. 2018.

Ljubljana, september 2018

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
  - kandidati z maturitetnim tečajem,
  - 21-letniki,
  - odrasli,
  - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
  - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
  - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
  - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

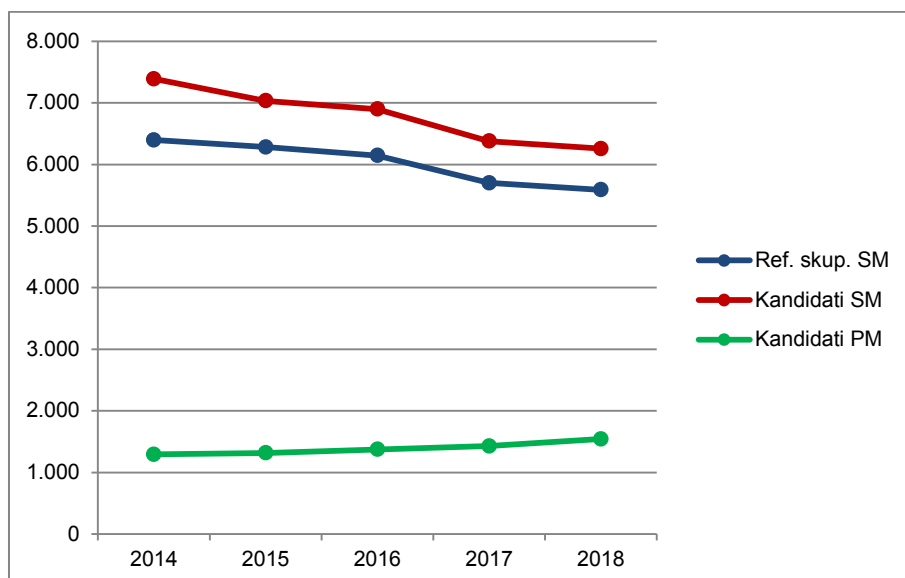
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2014 do 2018. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2014	6.396	7.389	1.294
2015	6.283	7.033	1.317
2016	6.145	6.899	1.373
2017	5.699	6.379	1.429
2018	5.589	6.255	1.544

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Vir: Državni izpitni center, 2018

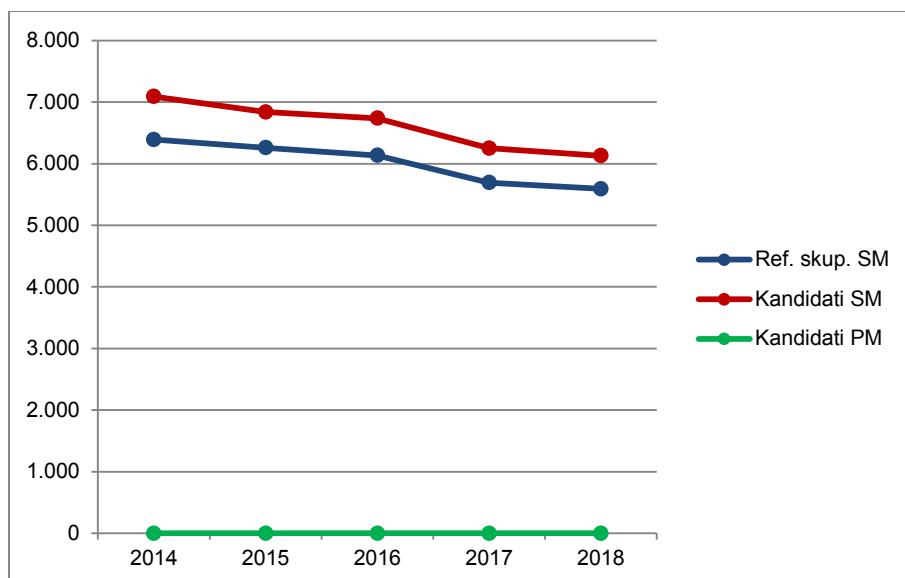
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz slovenščine – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali slovenščino v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2014 do 2018. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2014	6.392	7.089	0
2015	6.258	6.837	0
2016	6.135	6.737	0
2017	5.692	6.250	0
2018	5.590	6.128	0

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz slovenščina po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

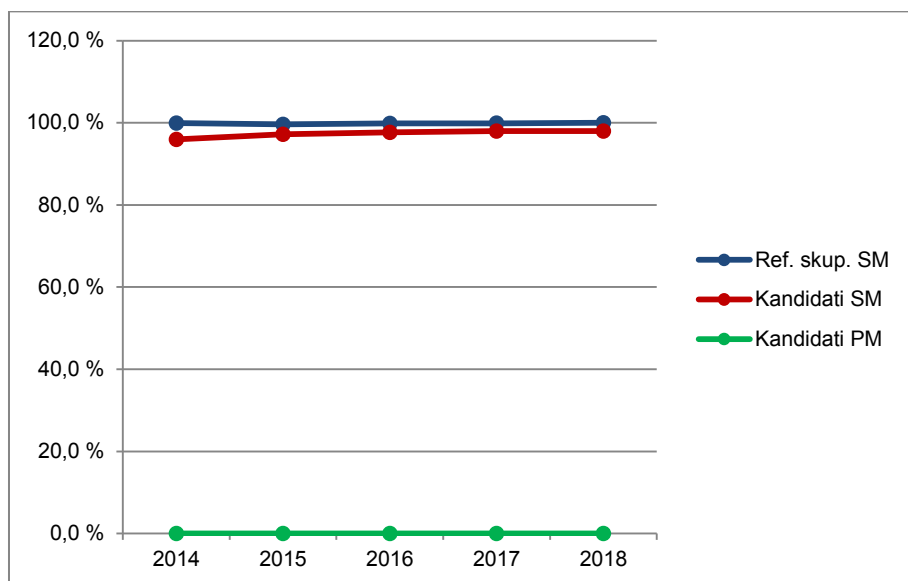
Vir: Državni izpitni center, 2018

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali slovenščino (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2014 do 2018 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2014	99,9 %	95,9 %	0,0 %
2015	99,6 %	97,2 %	0,0 %
2016	99,8 %	97,7 %	0,0 %
2017	99,9 %	98,0 %	0,0 %
2018	100,0 %	98,0 %	0,0 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz slovenščina po strukturi – spomladanski izpitni roki 2014–2018

Vir: Državni izpitni center, 2018

1.3 Podrobnejša struktura pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018

	Število	Delež
Splošna gimnazija	4.429	72,3 %
Klasična gimnazija	295	4,8 %
Gimnazija	4.724	77,1 %
Tehniška gimnazija	384	6,3 %
Ekonomska gimnazija	223	3,6 %
Umetniška gimnazija	259	4,2 %
Strokovna gimnazija	866	14,1 %
Ref. skup. SM	5.590	91,2 %
Ostali SM	538	8,8 %
Kandidati SM	6.128	100,0 %
Kandidati PM	0	0,0 %

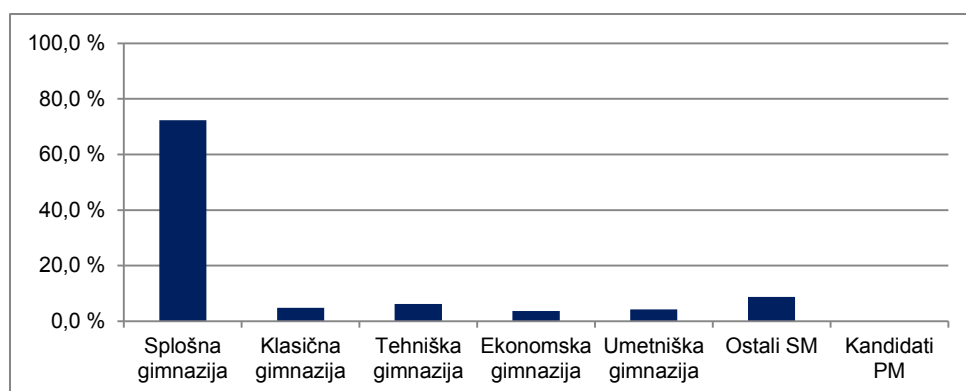
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018

Vir: Državni izpitni center, 2018

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2018 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

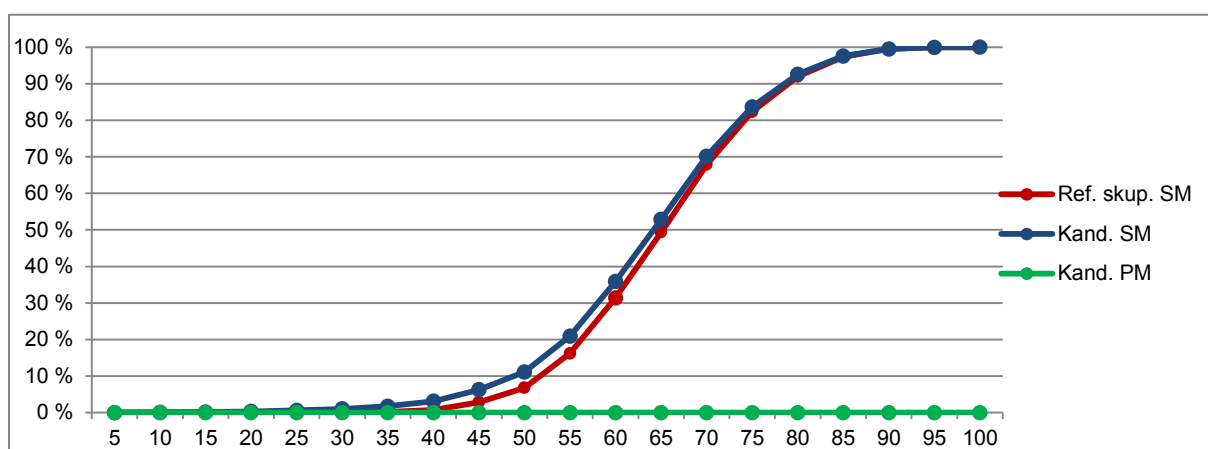
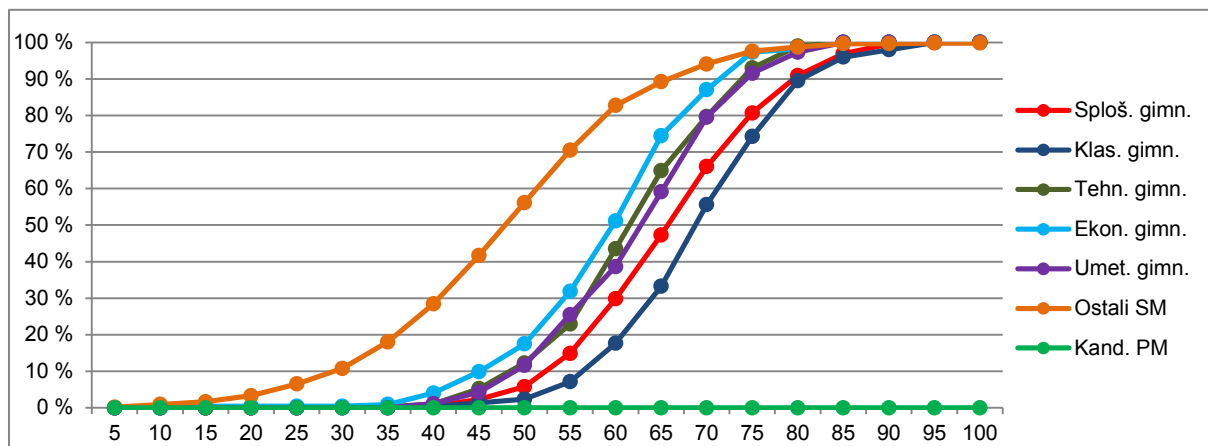
Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0
11-15	0	0	0	0	1	0	1	1	5	4	0
16-20	0	0	0	1	0	0	1	1	10	9	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	17	17	0
26-30	1	0	1	0	0	0	0	1	24	23	0
31-35	5	0	5	0	1	0	1	6	45	39	0
36-40	15	1	16	3	7	3	13	29	85	56	0
41-45	82	3	85	16	13	8	37	122	193	71	0
46-50	153	3	156	27	17	19	63	219	297	78	0
51-55	403	14	417	41	32	36	109	526	603	77	0
56-60	661	31	692	79	43	34	156	848	914	66	0
61-65	774	46	820	82	52	53	187	1.007	1.042	35	0
66-70	829	66	895	57	28	53	138	1.033	1.059	26	0
71-75	649	55	704	51	23	31	105	809	828	19	0
76-80	455	45	500	23	2	15	40	540	546	6	0
81-85	266	19	285	4	4	7	15	300	305	5	0
86-90	114	6	120	0	0	0	0	120	120	0	0
91-95	19	6	25	0	0	0	0	25	26	1	0
96-100	2	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0
SKUPAJ	4.429	295	4.724	384	223	259	866	5.590	6.128	538	0

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	-
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	-
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	2 %	-
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	-
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	7 %	-
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	11 %	-
35	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	2 %	18 %	-
40	0 %	0 %	0 %	1 %	4 %	1 %	2 %	1 %	3 %	28 %	-
45	2 %	1 %	2 %	5 %	10 %	4 %	6 %	3 %	6 %	42 %	-
50	6 %	2 %	6 %	12 %	17 %	12 %	13 %	7 %	11 %	56 %	-
55	15 %	7 %	14 %	23 %	32 %	25 %	26 %	16 %	21 %	70 %	-
60	30 %	18 %	29 %	43 %	51 %	39 %	44 %	31 %	36 %	83 %	-
65	47 %	33 %	46 %	65 %	74 %	59 %	66 %	49 %	53 %	89 %	-
70	66 %	56 %	65 %	80 %	87 %	80 %	82 %	68 %	70 %	94 %	-
75	81 %	74 %	80 %	93 %	97 %	92 %	94 %	82 %	84 %	98 %	-
80	91 %	89 %	91 %	99 %	98 %	97 %	98 %	92 %	93 %	99 %	-
85	97 %	96 %	97 %	100 %	100 %	100 %	100 %	97 %	98 %	100 %	-
90	100 %	98 %	99 %	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	100 %	100 %	-
95	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center, 2018

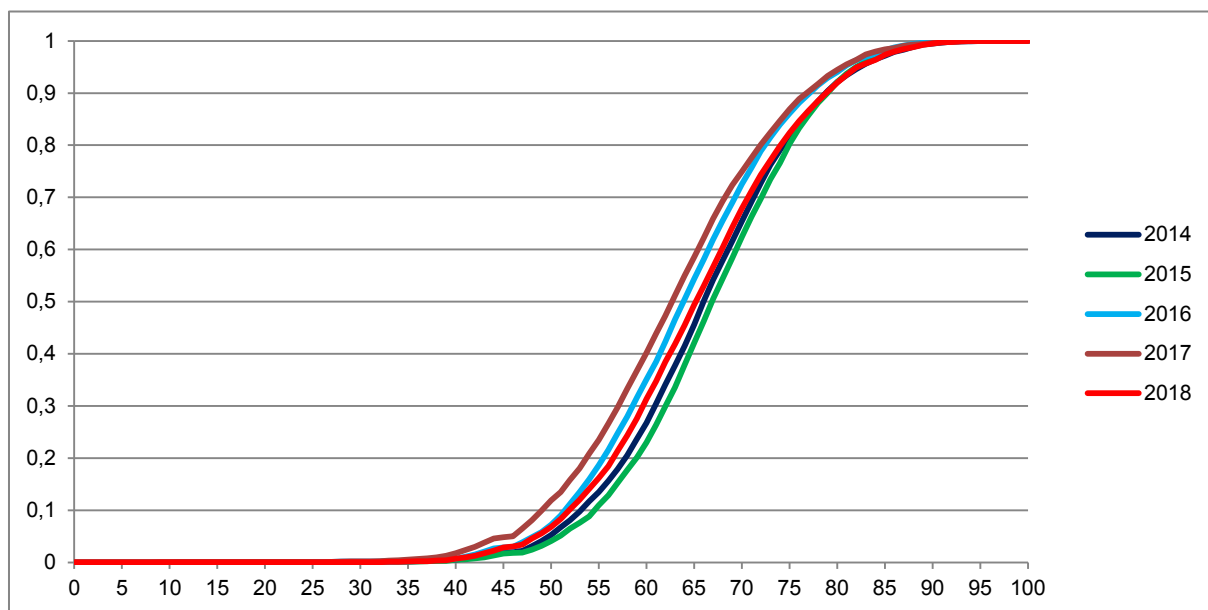
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med točkovnimi ocenami v letih od 2014 do 2018, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med točkovnimi ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med točkovnimi ocenami za zadnjih pet let

Leto	Točkovne ocene						
	2	3	4	5	6	7	8
2014	48	59	65	70	76	80	86
2015	48	59	65	70	75	80	86
2016	47	57	63	68	74	79	85
2017	47	57	62	67	73	79	84
2018	48	58	64	69	74	80	85

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center, 2018

2.3 Porazdelitev dosežkov po točkovnih ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah pri slovenščini v spomladanskem izpitnem roku SM 2018 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi točkovnimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

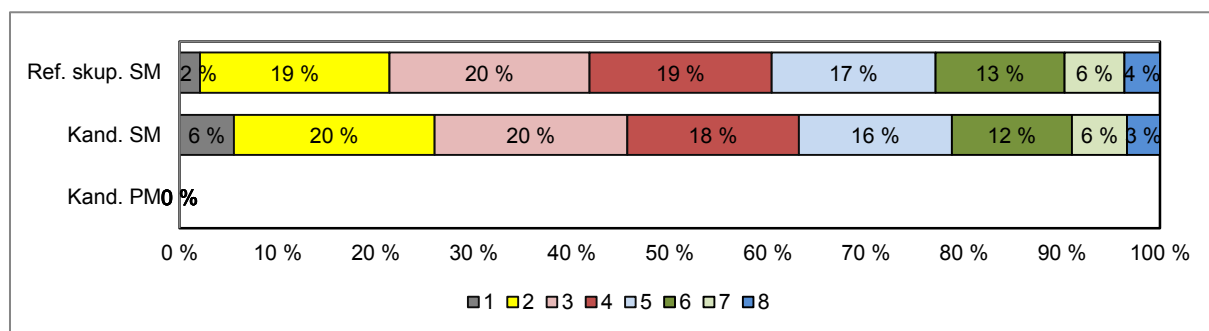
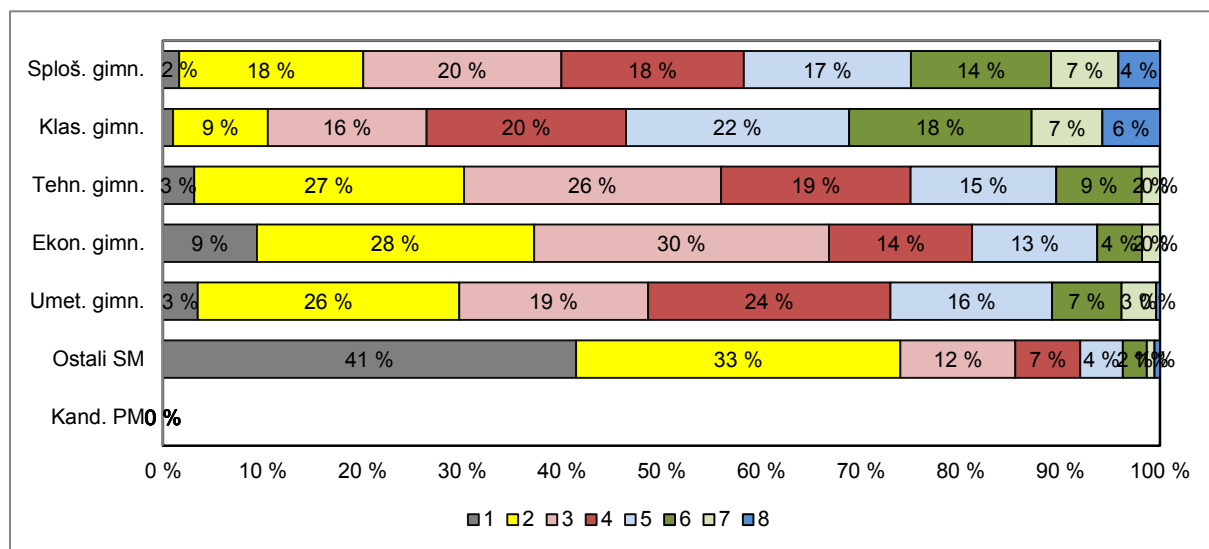
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	72	3	75	12	21	9	42	117	340	223	0
2	818	28	846	104	62	68	234	1.080	1.255	175	0
3	880	47	927	99	66	49	214	1.141	1.203	62	0
4	811	59	870	73	32	63	168	1.038	1.073	35	0
5	742	66	808	56	28	42	126	934	957	23	0
6	622	54	676	33	10	18	61	737	750	13	0
7	299	21	320	7	4	9	20	340	344	4	0
8	185	17	202	0	0	1	1	203	206	3	0
Uspešni	4.357	292	4.649	372	202	250	824	5.473	5.788	315	0
Skupaj	4.429	295	4.724	384	223	259	866	5.590	6.128	538	0

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	2 %	1 %	2 %	3 %	9 %	3 %	5 %	2 %	6 %	41 %	-
2	18 %	9 %	18 %	27 %	28 %	26 %	27 %	19 %	20 %	33 %	-
3	20 %	16 %	20 %	26 %	30 %	19 %	25 %	20 %	20 %	12 %	-
4	18 %	20 %	18 %	19 %	14 %	24 %	19 %	19 %	18 %	7 %	-
5	17 %	22 %	17 %	15 %	13 %	16 %	15 %	17 %	16 %	4 %	-
6	14 %	18 %	14 %	9 %	4 %	7 %	7 %	13 %	12 %	2 %	-
7	7 %	7 %	7 %	2 %	2 %	3 %	2 %	6 %	6 %	1 %	-
8	4 %	6 %	4 %	0 %	0 %	0 %	0 %	4 %	3 %	1 %	-
Uspešni	98 %	99 %	98 %	97 %	91 %	97 %	95 %	98 %	94 %	59 %	-
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po točkovnih ocenah

Vir: Državni izpitni center, 2018

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku 2018

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	4.429	295	4.724	384	223	259	866	5.590	6.128	538	0,00
Povprečni splošni uspeh pri SM*	20,37	22,01	20,48	18,55	16,46	17,66	17,80	20,09	19,95	16,04	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,91	4,04	3,92	3,71	3,52	3,64	3,64	3,88	3,82	2,88	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,89	4,05	3,90	3,77	3,73	3,81	3,77	3,88	3,84	3,10	-
Povprečna točkovna ocena pri predmetu SM	4,20	4,65	4,23	3,48	3,13	3,60	3,43	4,11	3,93	2,13	-
Povprečna originalna točkovna ocena pri predmetu SM**	4,19	4,65	4,22	3,45	3,12	3,58	3,40	4,09	3,91	2,07	-
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	66,16	69,10	66,34	61,79	59,33	62,46	61,36	65,57	64,02	47,93	-
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	66	69	66	62	60	64	62	66	64	48,5	-
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	10,33	9,42	10,30	9,37	9,93	9,46	9,61	10,35	11,87	14,43	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,45	3,64	3,46	3,14	3,09	3,07	3,11	3,40	3,36	2,66	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	3,53	3,73	3,54	3,31	3,37	3,22	3,30	3,50	3,46	2,81	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in točkovne ocene pri predmetu SM*	0,80	0,79	0,80	0,67	0,80	0,80	0,72	0,80	0,80	0,70	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,75	0,75	0,75	0,68	0,65	0,71	0,67	0,74	0,74	0,60	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,70	0,73	0,70	0,61	0,59	0,64	0,59	0,68	0,68	0,50	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,66	0,66	0,66	0,64	0,63	0,63	0,63	0,66	0,68	0,59	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,66	0,66	0,66	0,64	0,63	0,63	0,63	0,66	0,68	0,59	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,67	0,71	0,67	0,64	0,64	0,71	0,66	0,68	0,69	0,63	-
Korelacija točkovne ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,61	0,67	0,62	0,61	0,59	0,56	0,58	0,62	0,63	0,58	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,38	0,43	0,38	0,31	0,42	0,46	0,38	0,38	0,48	0,49	-
Odstotek neuspešnih s PP	1,63	1,02	1,59	3,13	9,42	3,47	4,85	2,09	5,55	41,45	-
Odstotek neuspešnih brez PP	2,78	1,36	2,69	6,51	10,76	5,41	7,27	3,40	6,95	43,87	-

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

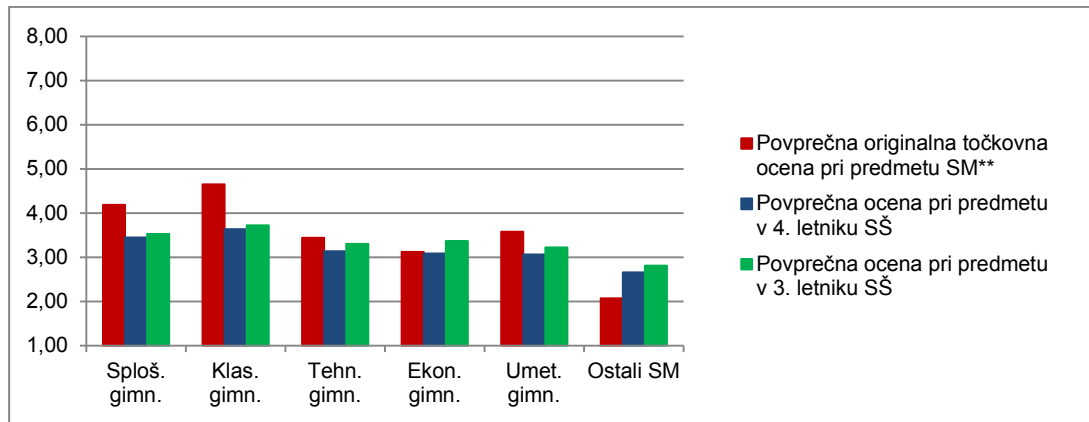
**Originalna točkovna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne) ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno točkovno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne točkovne ocene pri izpitu SM iz slovenščine in povprečnih ocen iz slovenščine v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

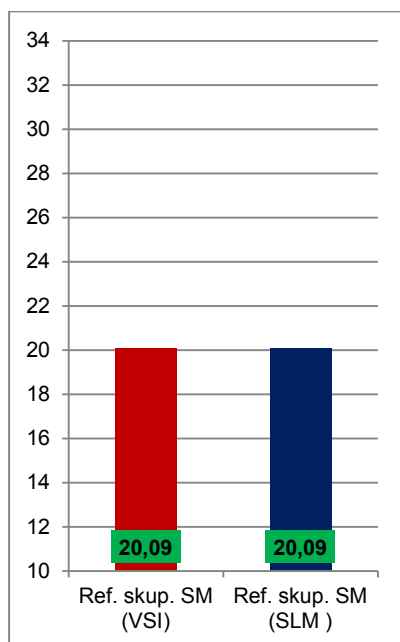
Slika 3.1: Povprečne (točkovne) ocene pri izpitu SM iz slovenščine

Vir: Državni izpitni center, 2018

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2018 prvič v celoti opravljali splošno matura (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz slovenščine (ref. skup. SM – SLM).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz slovenščine

Vir: Državni izpitni center, 2018

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2018.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

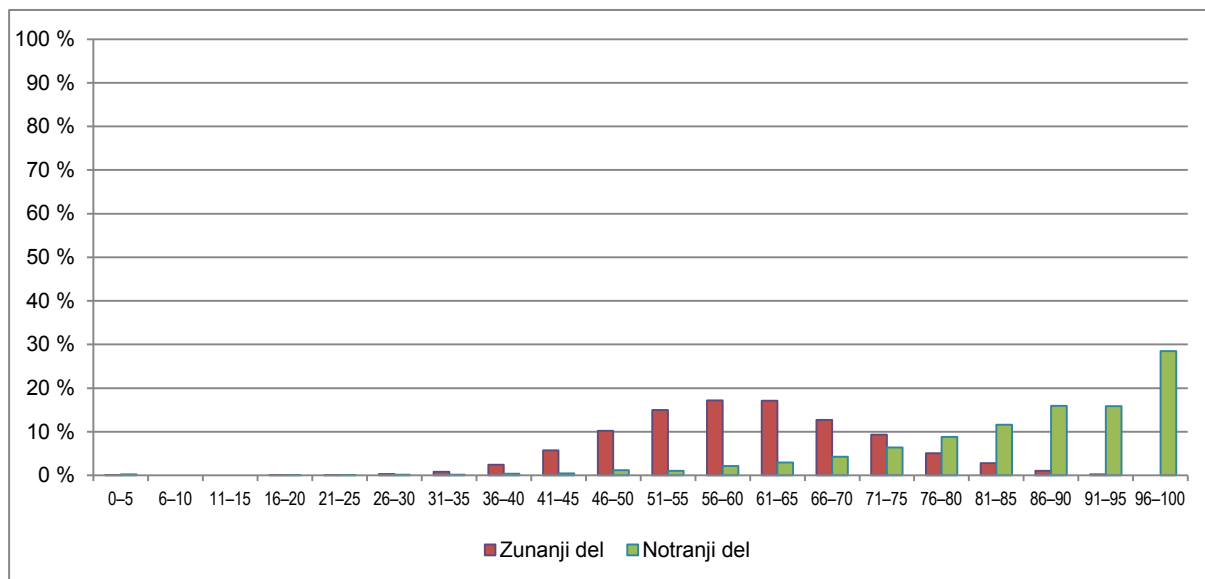
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	5.590	5.590
Povprečno število odstotnih točk	48,11	17,46
Standardni odklon odstotnih točk	8,98	2,76
Maksimalno število odstotnih točk	76,00	20,00
Povprečna težavnost	0,60	0,87

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2018.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0–5	0 %	0 %
6–10	0 %	0 %
11–15	0 %	0 %
16–20	0 %	0 %
21–25	0 %	0 %
26–30	0 %	0 %
31–35	1 %	0 %
36–40	2 %	0 %
41–45	6 %	0 %
46–50	10 %	1 %
51–55	15 %	1 %
56–60	17 %	2 %
61–65	17 %	3 %
66–70	13 %	4 %
71–75	9 %	6 %
76–80	5 %	9 %
81–85	3 %	12 %
86–90	1 %	16 %
91–95	0 %	16 %
96–100	0 %	28 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2018

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM po posameznih delih izpita iz slovenščine v spomladanskem izpitnem roku SM 2018.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Ustni izpit
Število kandidatov	5.590	5.590	5.590
Povprečno število odstotnih točk	30,94	17,13	17,46
Standardni odklon odstotnih točk	6,47	3,51	2,76
Maksimalno število odstotnih točk	50,00	30,00	20,00
Povprečna težavnost	0,62	0,57	0,87

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Kandidati pišejo izpitno polo 1 (IP 1) in izpitno polo 2 (IP 2) ter opravljajo ustni izpit. IP 1 je šolski esej, kandidati izbirajo med dvema tipoma eseja, razpravljalnim in razlagalnim/interpretativnim. Šolski esej pišejo na podlagi tematskega sklopa, ki vključuje razpisana literarna besedila. IP 2 je razčlemba neumetnostnega besedila, ki vključuje naloge na vseh jezikovnih ravneh in tvorbo krajšega neumetnostnega besedila. Ustni izpit vsebuje tri vprašanja: branje odlomka umetnostnega besedila ali kratkega umetnostnega besedila, interpretacijo prebranega besedila in njegovo umestitev v literarnozgodovinski kontekst ter splošno vprašanje iz književnosti ali jezika.

4.3.1 IZPITNA POLA 1

Kandidat s pisanjem šolskega eseja dokaže, da zna o literarnih besedilih predpisanega tematskega sklopa po podanih smernicah napisati daljše besedilo (najmanj 700 besed), ki je vsebinsko smiselno in zaokroženo, zgradbeno in slogovno ustrezno ter jezikovno pravilno.

Naslov tematskega sklopa za letošnje maturo je bil Človek med preteklostjo in sedanjostjo, vseboval je dva romana, in sicer Pomladni dan slovenskega pisatelja Cirila Kosmača in Ubežne delce kanadske pisateljice Anne Michaels. Na podlagi obeh romanov so kandidati po predloženih smernicah pisali razpravljalni esej, za interpretativni/razlagalni esej je bil podan odlomek iz Kosmačevega romana.

Šolski esej je pisalo 5.590 kandidatov. Statistični podatki o IP 1 so: povprečno število točk – 30,94, indeks objektivnosti – 0,64, število tretjih ocenjevanj – 539 (9,6 %), maksimalno število točk (50) je doseglo 6 kandidatov. Letos so kandidati esej pisali bolje kot lani, saj je bilo lani povprečno število točk 30,29.

4.3.1.1 RAZPRAVLJALNI ESEJ

Naslov razpravljalnega eseja je bil *Kadetka in Bella med preteklostjo in sedanjostjo*. V postavki A so morali kandidati primerjati odnos med Kadetko in pobom ter Bello in Jakobom, kakršen je bil v otroštvu, ter ga ponazoriti s povzetkom pripetljaja, ki se je ohranil v spominu odraslih pripovedovalcev. V postavki B so morali pojasniti, kakšna je vloga Kadetke in Belle v odrasli dobi obeh pripovedovalcev in zakaj je takšna. V postavki C pa so morali presoditi, ali je vpliv Kadetke in Belle na pripovedovalca v romanih predstavljen prepričljivo, in svojo presojo utemeljiti.

Za razpravljalni esej se je odločilo 4.896 kandidatov (tj. 87,58 %), v povprečju so dosegli 30,54 točke (lani: 30,09). Indeks težavnosti eseja je bil 0,61, indeks diskriminativnosti 0,55 in indeks objektivnosti 0,62.

Postavka A (IT = 0,67) je bila med vsemi postavkami za kandidate najlažja, povprečno so dosegli 8,09 točke od 12 možnih. Točkovanje postavke je bilo razdeljeno na primerjavo (8 točk) in ponazoritev primerjave z dvema pripetljajema (2 + 2 točki). Navodila za ocenjevanje so predvidevala delno rešitev, in sicer za samo predstavitev odnosov brez primerjave je lahko kandidat v prvem delu postavke dobil do 4 točke. Visoka ocena te postavke kaže, da so kandidati dokaj dobro usvojili tehniko primerjave; v preteklih letih so bile postavke, ki so vključevale primerjavo, praviloma med najzahtevnejšimi. Navodila naloge so kandidatom ponujala veliko možnosti za oblikovanje odgovora. Tudi ustreznih pripetljajev, s katerimi so primerjavo ponazorili, je bilo v romanih veliko. Kandidati so morali za vse točke primerjave izbrati le dva ali tri člene primerjanja (od vsaj šest možnih) in jih natančneje pojasniti. Postavka A je bila za kandidate torej precej odprta in so lahko samostojno izbirali tiste vsebinske elemente iz romanov, ki so se jim po lastni presoji zdeli najbolj povedni. Postavka B je bila za kandidate rahlo zahtevnejša (IT = 0,63), dosegli so 7,56 točke od 12 možnih. Točkovanje je bilo razdeljeno na dva dela (6 + 6 točk), in sicer za poimenovanje vloge oz. ugotovitve o vlogi in za pojasnilo vloge vsake od deklet v življenju odraslih pripovedovalcev. Postavka je od kandidatov zahtevala poglobljeno poznavanje romanov in sposobnost sinteze oziroma izpeljave sklepov, kar so morali ubesediti z razlaganjem kot prevladujočim načinom razvijanja teme. Praviloma so bolje razlagali Bellino vlogo v Jakobovem življenju, ki je v romanu predstavljena dokaj transparentno, kot pa Kadetkino v življenju pripovedovalca *Pomladnega dne*, ki je zahtevala od kandidatov bolj poglobljen razmislek. Za vse točke je bilo dovolj, da so predstavili zelo poglobljeno in natančno le eno vlogo vsake od deklet – postavka je bila torej zelo odprta in je kandidatom ponujala različne možnosti oblikovanja odgovora. Zaradi zahtevnosti postavke so *Navodila za ocenjevanje* predvidevala delno rešitev; samo za povzemanje vloge Kadetke oz. Belle v življenju pripovedovalcev brez pojasnila so lahko kandidati dobili do 3 + do 3 točke. Postavka C (IT = 0,63) je bila po težavnosti enaka postavki B, od kandidatov je zahtevala presojo o prepričljivosti Kadetkinega in Bellinega vpliva na pripovedovalca, kot sta predstavljena v romanih. Kandidati so v povprečju dosegli 3,78 točke. Postavka je od kandidatov zahtevala presojo, da se izrečejo, ali je vpliv Kadetke in Belle na pripovedovalca prepričljiv ali ne, ter da svojo presojo utemeljijo. V svoj odgovor so morali vključiti presojo za obe osebi ter jo utemeljiti z vsebinskimi ali literarnoteoretičnimi elementi. Število točk je bilo odvisno od upoštevanja vseh zahtev in od poglobljenosti ter natančnosti utemeljitve. Izkazalo se je, da vsebinsko razpravljalni esej za kandidate ni bil prezahteven, saj so v povprečju pri njem dosegli 19,43 točke od 30 možnih ali 64,76 %. Postavke so bile po težavnosti dokaj uravnotežene, od 0,63 do 0,69. Za zahtevnejši sta se izkazali

postavki B in C, ki sta od kandidatov zahtevali poglobljeno poznavanje romanov, sintezo, sklepanje in tudi osebni odnos do prebranega, vendar so v obeh postavkah kandidati za manj poglobljeno povzemanje ali opisovanje dobili določeno (manjše) število točk. Posledici večje kandidatove svobode pri oblikovanju odgovorov sta na eni strani rahlo višje število točk (boljši rezultat), na drugi strani pa padec indeksa objektivnosti pri ocenjevanju vsebinskih postavk. Letošnji indeksi objektivnosti so pri najbolj odprtih postavkah padli pod 0,50, in sicer postavka A: 0,55; postavka B: 0,47; postavka C: 0,47 (lani: 0,57; 0,53 in 0,58). To pomeni, da je treba posebno pozornost v prihodnosti posvetiti ocenjevanju takih postavk, ki dopuščajo zelo raznovrstne odgovore.

V razdelku jezik se ocenjujejo jezikovna pravilnost, slog in zgradba. Indeksi težavnosti pri posameznih jezikovnih postavkah so zelo različni, najnižji je pri jezikovni pravilnosti, in sicer 0,22. Glede na lansko in predlansko leto se je ta indeks rahlo dvignil (lani in predlani je bil 0,21), enako pa se je glede na lansko leto zvišal tudi indeks objektivnosti z 0,56 na 0,57. Nizki indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti odlikava slabo znanje osnovnega pravopisa in slovnice oziroma nizko pismenost kandidatov. Indeks težavnosti sloga je 0,66, kar je višje kot lani – to kaže, da se povprečne ocene sloga višajo, kar smo ugotovili že v lanskem poročilu (lani: 0,64; predlani: 0,61). Zvišanje tega indeksa pripisujemo priporočilom ocenjevalcem na seminarjih, naj pozorno ločujejo jezikovne in slogovne napake. Indeks težavnosti za zgradbo je 0,86, kar je primerljivo z lanskim podatkom (0,87) – visoki indeksi pri zgradbi kažejo, da imajo s tem delom eseja kandidati najmanj težav.

Indeks diskriminativnosti je pri vseh vsebinskih in jezikovnih postavkah ustrezen in dokaj uravnotežen ter ne odstopa od podatkov iz prejšnjih let.

Indeksa objektivnosti pri tem tipu eseja ne dosegamo, povprečen indeks objektivnosti za letošnji razpravljalni esej je 0,62. Ta indeks je nižji kot lani in predlani, ko je bil 0,66, kar je verjetno posledica bolj odprtih vsebinskih postavk. Pri takih postavkah, ki so za kandidate prijaznejše, saj imajo več možnosti za oblikovanje odgovora, je v *Navodila za ocenjevanje* zaradi kompleksnosti literarnih del nemogoče uvrstiti vse možne odgovore, zato je presoja o ustreznosti kandidatove rešitve prepuščena ocenjevalcu, zaradi česar se zmanjša objektivnost ocenjevanja. Najvišji indeks objektivnosti sta dosegli postavka jezikovna pravilnost (0,57) in vsebinska postavka A (0,55). Najnižje indekse objektivnosti so dosegle postavki za dodatne točke (za vsebino 0,27 in za jezik 0,29) ter postavki zgradba (0,28) in slog (0,27). Dodelitev dodatnih točk je kljub določenim priporočilom bolj ali manj prepuščena presoji posameznega ocenjevalca, zato je nizek indeks objektivnosti pri teh dveh postavkah pričakovan; postavki za zgradbo in slog pa bi sicer morali biti ocenjeni bolj usklajeno, vendar je standardizacija ocenjevanja pri teh dveh postavkah zaradi velikega števila ocenjevalcev in relativno skromnega usposabljanja za ocenjevanje izjemno zahtevna.

4.3.1.2 RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Odlomek za pisanje razlagalnega/interpretativnega eseja je bil vzet iz romana Cirila Kosmača *Pomladni dan* (Ciril Kosmač, *Pomladni dan*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. 47–51.) in je vseboval Modrijanov obisk pri pripovedovalčevem očetu, katerega posledica je bila očetova odločitev, da poba ponovno pošlje v šolo. Dogajanje v odlomku je bilo torej odločilno za pobovo prihodnost, zato predstavlja enega ključnih delov romana. V postavki A so morali kandidati pojasniti, zakaj je Modrijanov prihod poba vznejevoljil in kako je pogovor med očetom in Modrijanom vplival na očetovo odločitev o pobovem šolanju. V postavki B so morali kandidati pojasniti, zakaj in kako se v pogovoru med očetom in Modrijanom stopnjuje napetost. V postavki C so morali na podlagi odlomka označiti Modrijana in očeta ter oznako ponazoriti s sredstvi karakterizacije, ki so jih prepoznali v odlomku. V postavki Č so morali kandidati pojasniti, kaj izobrazba sina pomeni očetu in Modrijanu ter kaj pomeni njim.

Interpretativni esej je pisalo 694 kandidatov, kar je 12,42 %. Ta odstotek je še nekoliko višji kot lanski (9,8 %). V preteklih letih se je pojavljal trend nihanja v odstotnem deležu tistih, ki so se odločili za interpretativni esej (eno leto dokaj visok delež, naslednje leto zelo nizek; predlani npr. 2,65 %), zato

smo z letošnjim zvišanjem števila kandidatov pri tem tipu eseja lahko zadovoljni. V povprečju so kandidati dosegli 33,73 točke (lani 32,17) – interpretativni esej so kandidati v povprečju pisali bolje kot razpravljalnega. Indeks težavnosti je bil 0,67, indeks diskriminativnosti 0,63 in indeks objektivnosti 0,73. Indeks težavnosti pokaže, da je bil letošnji esej za kandidate manj zahteven kot lanski (lani 0,64), višji je letos tudi indeks diskriminativnosti (lani 0,53), letošnji indeks objektivnosti je nekoliko boljši od lanskega (lani 0,72).

Postavka A je imela najvišji indeks težavnosti med vsemi postavkami (IT = 0,81) – postavka za kandidate torej ni bila zahtevna. V povprečju so dosegli 3,23 točke od 4 možnih. Kandidati so odlomek večinoma znali ustrezno umestiti v roman oziroma pojasniti, zakaj je bil pob v odlomku vznejevoljen in kako je dogajanje v odlomku vplivalo na pobovo nadaljnjo usodo – navodila postavke so od kandidatov zahtevala dobro poznavanje romana. Nizek indeks objektivnosti (0,31) kaže, da so ocenjevalci to postavko ocenjevali različno strogo. Postavki B in C sta imeli enak indeks težavnosti, in sicer 0,71. V postavki B so kandidati dosegli v povprečju 4,27 točke od 6 možnih, v postavki C pa 8,51 od 12 možnih. Postavka B je od kandidatov zahtevala interpretacijo odlomka; če so odlomek le povzemali, ne pa pojasnjevali napetosti v njem, se je priznala delna rešitev, ovrednotena z do 2 točkama. Kandidati so točke večinoma izgubljali zaradi presplošne razlage, ki je bila premalo osredotočena na odlomek. Tudi postavka C je bila pretežno interpretativna. Razčlenjena je bila na 3 + 3 točke za oznako očeta in Modrijana ter na 6 točk za ponazoritev oznake s pomočjo sredstev karakterizacije. Odlomek je ponujal veliko možnosti za oznako, saj sta obe osebi v odlomku zelo natančno okarakterizirani. Kandidati so večinoma dobro znali utemeljiti oznako s sredstvi karakterizacije iz odlomka. Točke so izgubljali zaradi pomanjkljive oznake (navesti so morali namreč vsaj tri različne lastnosti za vsakega) in zaradi preohlapne povezanosti ponazoritve z oznako. Če so osebi le na splošno označili na podlagi celotnega romana, se je priznala delna rešitev, ovrednotena z 1 + 1 točko. Postavka Č je bila glede na indeks težavnosti manj zahtevna (IT = 0,80). Kandidati so znali dobro pojasniti, kaj pomeni izobrazba njim in kaj je pomenila izobrazba sinov obema očetoma. Ocenjevanje postavke je bilo trodelno (2 + 2 + 4 točke).

Višja ocena jezikovne pravilnosti kaže, da se za ta tip eseja odločajo jezikovno zmožnejši kandidati, zato dokaj visoki indeksi težavnosti niso nobeno presenečenje. Dobro je, da so navodila za pisanje sestavljena tako, da bolje pripravljene kandidati zmorejo napisati prepričljiv interpretativni esej. Indeksi težavnosti kažejo, da interpretativni esej za kandidate ni bil zahteven, kar bo morda prispevalo tudi k popularizaciji interpretativnega eseja v prihodnje.

Indeksi težavnosti za jezikovne postavke so enako kot pri razpravljalnem eseju različni. Najvišji je pri zgradbi (IT = 0,84), sledi indeks pri slogu (IT = 0,62). Oba sta primerljiva z istovrstnimi indeksi pri razpravljalnem eseju, vendar sta pri interpretativnem celo rahlo nižja. Višji pa je indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti, in sicer 0,30, kar kaže, da se za pisanje interpretativnega eseja odločajo tisti kandidati, ki jezik na splošno bolj obvladajo. Zanimivo je, da je tudi indeks objektivnosti pri tej postavki precej višji kot pri razpravljalnem eseju, in sicer 0,69. Naloge, ki so jezikovno boljše, ocenjevalci ocenjujejo bolj usklajeno.

Indeks diskriminativnosti je ustrezen, in sicer 0,63 (lani: 0,53). Indeks objektivnosti celotnega interpretativnega eseja je 0,73, kar je blizu ustreznemu razponu objektivnosti (0,80 do 0,90). Leta 2016 smo pri interpretativnem eseju prvič dosegli območje ustreznosti, in sicer 0,83, vendar je takrat ta tip eseja pisalo le 162 kandidatov. Lani je bil indeks objektivnosti 0,72, ko je ta tip eseja pisalo 558 kandidatov. Z letošnjim indeksom objektivnosti smo lahko zadovoljni: je višji kot lanski, čeprav je letos esej pisalo več kandidatov in je bilo zato več tudi ocenjevalcev. Sklenemo lahko, da smo dosegli zadovoljivo raven standardizacije tega tipa eseja.

KOMENTAR IZPITNE POLE 1

Tudi letos je pisalo več kandidatov razpravljalni esej kot interpretativnega, vendar pa je delež kandidatov, ki so se odločili za interpretativni esej, spet porasel in je presegel 12 %. Kljub večjemu deležu interpretativnih esejev njihova kakovost ni padla, v povprečju kandidati pri interpretativnem eseju dosežejo boljši rezultat. Interpretativni esej od kandidatov sicer zahteva več poznavanja literarnoteoretičnih pojmov in sposobnost samostojne interpretacije besedila – rezultati kažejo, da so naši maturanti za uspešno pisanje tega tipa eseja dobro pripravljene. Želeli bi si, da bi se trend naraščanja interpretativnih esejev nadaljeval tudi v prihodnje.

Razveseljivo je, da so letošnji rezultati eseja na splošno višji kot v lanskem letu. Povprečna ocena eseja je višja od lanske in predlanske. Indeksi kažejo, da za kandidate ni toliko zahtevna vsebina eseja, saj so indeksi težavnosti vsebinskih postavk relativno visoki, najtežja pri eseju je jezikovna pravilnost, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti.

Letos je maksimalno število točk doseglo 6 kandidatov (lani: 7, predlani: 2); nadaljnjih 7 esejev pa je vsaj eden od ocenjevalcev ocenil z maksimalnim številom točk (lani: 6, predlani: 3). Letošnje številke so torej povsem primerljive z lanskimi. Razpršenost ocen je povsem ustrezna.

4.3.2 IZPITNA POLA 2

Izpitno polo 2 (IP 2) je pisalo 5.590 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 68,54 točke (tj. 17,13 relativne točke). Povprečni indeks težavnosti je bil 0,57. Glede na lansko leto so bili rezultati pri IP 2 boljši, saj so kandidati lani v povprečju dosegli 61,11 točke (tj. 15,28 relativne točke). Boljši so bili tudi od predlanskih rezultatov, tako da lahko rečemo, da se je po daljšem času krivulja rezultatov obrnila navzgor.

Maksimalno število točk je bilo 108 (od 120 možnih), 108 točk je dosegel en kandidat.

IP 2 celovito preverja sporazumevalne zmožnosti kandidatov, tj. razumevanje, analiziranje in vrednotenje neumetnostnega izhodiščnega besedila izbrane besedilne vrste z različnih vidikov ter s tem tudi vse pomembne sestavine in cilje učnega načrta. Izpitna pola je sestavljena tako, da v ustreznih deležih vključuje naloge za preverjanje vseh vrst razčlenbe neumetnostnega besedila: pomensko, okoliščinsko, naklonsko, glasoslovno s pravorečjem, pravopisno, besedoslovno, oblikoslovno, skladijsko, besedotvorno, slogovno in besediloslovno.

Naloge preverjajo tako znanje kot različne zmožnosti na treh taksonomskih stopnjah: prva stopnja predstavlja dobesedno razumevanje, poznavanje dejstev, teorij, postopkov ...; druga stopnja razumevanje s sklepanjem, preoblikovanje, razlaganje, prenos znanja, analizo, razčlenjevanje ...; tretja stopnja pa ustvarjalno oziroma kritično razumevanje, sintezo, ocenjevanje z utemeljevanjem, ustvarjalno uporabo ...

Izhodiščno besedilo letošnje IP 2 je bilo publicistično besedilo z naslovom *Koga je strah slovenščine?*. Kandidati so morali pokazati svoje sporazumevalne zmožnosti v 23 nalogah, pri čemer so v zadnji tvorili neumetnostno besedilo, in sicer uradno zahvalo.

Ker se vse naloge v IP 2 navezujejo na izhodiščno besedilo, presojamo veljavnost in ustreznost indeksov težavnosti in diskriminativnosti z vidika celote. Pri IP 2 ne analiziramo indeksa objektivnosti, saj so bile naloge ocenjene samo enkrat, razen nalog mejnega kontrolnega ocenjevanja in omejenega kontrolnega drugega ocenjevanja.

4.3.2.1 INDEKS TEŽAVNOSTI

Indeks težavnosti IP 2 je bil 0,57, ker je nekoliko višje kot lani (0,51). Letošnja izpitna pola je bila torej za kandidate nekoliko manj zahtevna kot lanska (in tudi predlanska). V letošnji IP 2 ni imela nobena naloga indeksa težavnosti pod 0,10 in nobena nad 0,90, kar pomeni, da so bile vse naloge v mejah ustrezne težavnosti. Težje naloge so bile tiste z IT pod 0,50 – takih je bilo v letošnji poli osem (lani enajst). Lažje naloge so bile tiste z IT nad 0,80 – taka ni bila v letošnji poli nobena naloga, le dve nalogi sta imeli indeks težavnosti točno na meji 0,80.

a) Nalogi z visokim IT

9. naloga: *V izhodiščnem besedilu se pojavljajo frazemi. 9.1. Iz 6. odstavka izpišite frazema. 9.2. V spodnji povedi podčrtajte frazem in ga razložite. 9.3. Katero vlogo imajo frazemi v besedilu?*

Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami (2 + 3 + 1 točka). IT te naloge je bil 0,80, kar je na meji lahke naloge. ID naloge je bil 0,25, kar je nad mejno vrednostjo primerne ločljivosti. Naloga je bila deloma na drugi taksonomski stopnji, saj je od kandidatov zahtevala razumevanje in prenos naučenega znanja v novo situacijo, deloma pa na tretji taksonomski stopnji, saj je zahtevala tudi sintezo znanja. Naloga preverja znanje (razumevanje) frazemov in spada na besedoslovno in slogovno raven razčlembe. Ker frazemi, uporabljeni v izhodiščnem besedilu, niso bili prezahtevni, je bila naloga za kandidate relativno lahka.

15. naloga: *Iz samostalnika profesorica tvorite svojilni pridevnik, iz samostalnika Kras pa vrstnega ter ju uporabite v eni smiselni povedi.*

Naloga je bila ovrednotena s 3 točkami, in sicer so kandidati za vsako ustrezno tvorbo pridevnika dobili po eno točko, eno pa še za jezikovno pravilno tvorjeno poved, v kateri so uporabili oba pridevnika. Kandidati so nalogo dobro reševali, saj je bil njen IT 0,80, kar je na meji lahke naloge. ID naloge je bil 0,34, kar je nad mejno vrednostjo primerne ločljivosti. Naloga je bila na drugi taksonomski stopnji, saj je zahtevala uporabo znanja in prenos v novo situacijo. Naloga spada na raven oblikoslovja in pravopisa. Tvorjenje vrstnih in svojilnih pridevnikov je standardna naloga IP 2; to, da so jo kandidati dobro reševali, pomeni, da so oblikoslovna in pravopisna pravila (zapisovanje z veliko oz. malo začetnico) dobro usvojili.

b) Naloge z nizkim IT

2. naloga: *Kaj je tema besedila?*

Ta naloga je imela najnižji IT, in sicer 0,33. ID naloge je bil 0,12. Ovrednotena je bila z 2 točkama, Rešitev naloge se je glasila »uvajanje/pouk/učenje/poučevanje slovenskega jezika v italijanskih šolah na Tržaškem (in Goriškem)/v zamejstvu«. Ocenjevalci so bili pozorni na smiselnost odgovora; za obe točki je moral kandidat v svojem odgovoru navesti vsaj tri podatke od štirih, navedenih v *Navodilih za ocenjevanje*. Ta naloga je primerljiva z lansko tretjo nalogo, ki je tudi spraševala po temi besedila in je bila v poli najtežja (lanski IT: 0,16). Dvig tega indeksa pri popolnoma istem tipu naloge kaže, da so letošnji kandidati to nalogo vendarle reševali bolje kot lanski. Indeks diskriminativnosti je prenizek, vendar višji kot lani, ko je bil le 0,08. Ker gre za osnovno nalogo, povezano z razumevanjem besedila, kljub nizkim indeksom kaže pri njej vztrajati. Naloga je pomenska, na drugi taksonomski stopnji in odprtega tipa. Kandidati so nalogo reševali slabo, ker so bili pri poimenovanju teme premalo natančni.

18. naloga: *Opazujte zapisano poved. 18.1. Čemu je podatek o kraju dogajanja sporočevalec postavil na konec povedi? 18.2. Besedni red v zapisani preoblikujte tako, da bo v jedru podatek a) o vršilcu dejanja, b) o času dejanja.*

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,35, indeks diskriminativnosti pa 0,32. Naloga je bila torej dokaj težka, vendar je dobro ločevala kandidate. Prvi del naloge je bil ovrednoten z 2 točkama, drugi del

naloge pa z 2 + 2 točkama, pri čemer je bila ena točka namenjena vsebinski ustreznosti povedi, druga pa jezikovni pravilnosti povedi. Naloga je bila na drugi taksonomski stopnji, saj je zahtevala razumevanje s sklepanjem in prenos znanja v novo situacijo. Prvi del naloge je bil odprtega tipa, drugi del pa kljub tvorbi povedi zaprtega tipa (možen je bil le en pravilen odgovor). Naloga spada na skladiščno ravnino in preverja znanje členitve po aktualnosti. Med težjimi nalogami je verjetno zato, ker je bila letošnja naloga o členitvi po aktualnosti zastavljena nekoliko drugače kot v polah prejšnjih let, zato so kandidati ob nalogi morali bolj poglobljeno razmisliti, kaj ta od njih zahteva. Tisti s trdnim znanjem se niso zmedli in so jo pravilno rešili, kar potrjuje tudi ID.

22. naloga: V spodnjem besedilu je 10 pravopisnih napak. Popravite jih.

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,38, indeks diskriminativnosti pa 0,41. Naloga je bila ovrednotena s 5 točkami, pri čemer sta dva pravilna popravka štela eno točko, vsak pravopisno napačen popravek pa je izničil pravi. Naloga je pravopisna, zaprtega tipa, na drugi taksonomski stopnji. Indeksi kažejo, da so osnove pravopisa za kandidate težavne (slabo poznavanje pravopisa izkazujejo tudi rezultati jezikovne pravilnosti pri IP 1), vendar naloga dobro ločuje kandidate z boljšim znanjem od tistih s slabšim znanjem.

17. naloga: *Zanikajte povedi.*

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,39, indeks diskriminativnosti pa 0,33. Naloga spada na raven skladnje, je na drugi taksonomski stopnji in je zaprtega tipa. Ovrednotena je bila s 4 točkami, in sicer je bila vsaka pravilno zanikana poved ovrednotena z eno točko, jezikovna pravilnost vseh treh povedi je štela eno točko. Zanikanje povedi je za kandidate praviloma težko, saj je treba poznati kar nekaj slovničnih pravil in jih ustrezno uporabiti na danem (novem) primeru.

6. naloga: *V besedah, v katerih v zbornem jeziku izgovorimo polglasnik, obkrožite črko, s katero je zapisan.*

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,40, indeks diskriminativnosti pa 0,26. Naloga je bila ovrednotena z 2 točkama, in sicer so kandidati dobili po eno točko za dve pravilni rešitvi, pri čemer je vsaka napačna rešitev izničila eno pravilno. Naloga je od kandidatov zahtevala precej natančno znanje glasoslovja, vsi primeri so bili enoumno rešljivi s poznavanjem pojava neobstojnega polglasnika oz. pojavljanjem polglasnika v položaju pred *r*. Taksonomsko je naloga na drugi stopnji in je zaprtega tipa, spada pa na glasoslovno raven razčlenbe. Glasoslovne naloge so pogosto na seznamu najtežjih (zaradi navedenih razlogov praviloma niso ovrednotene z visokim številom točk).

12. naloga: *Opazujte povedi. 12.1. Iz povedi na ustrezno mesto v preglednici izpišite različne oblike osebnih samostalniških zaimkov. 12.2. Naglasno obliko enega od izpisanih osebnih zaimkov zamenjajte z naslonsko obliko in jo uporabite v novi povedi.*

Indeks težavnosti naloge je bil 0,46, indeks diskriminativnosti pa 0,41. Naloga je bila ovrednotena z 2 + 2 točkama. Prvi del naloge je bil na drugi taksonomski stopnji – zahteval je prenos znanja v novo situacijo, drugi del naloge je bil na tretji taksonomski stopnji, saj je zahteval samostojno preoblikovanje in ustvarjalno uporabo v novi situaciji. Prvi del naloge je bil zaprtega tipa, drugi del pa odprtega tipa (samostojna tvorba povedi), vendar pa je bila zahtevana pretvorba zaimka, ki ga je bilo treba uporabiti v novi povedi, zaprtega tipa. Naloga spada na oblikoslovno raven razčlenbe. Naloga se je znašla med težjimi, ker je zahtevala natančno poznavanje oblik osebnih zaimkov (naglasna, naslonska, navezna). Take naloge v maturitetnih polah niso pogoste, zato je kandidati najbrž niso pričakovali.

14. naloga: *14.1. Tvorjenkam določite vrsto. 14.2. Glagolu udejanjiti (1. odstavek) napišite skladiščno podstavo. 14. 3. Glagolu udejanjiti napišite sobesedilno ustrezno sopomenko.*

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,47, indeks diskriminativnosti pa 0,40. Naloga je bila ovrednotena s 4 + 2 + 1 točko. Naloga v celoti spada na besedotvorno raven razčlembe, bila je zaprtega tipa, večinoma na drugi taksonomski stopnji. Od kandidatov je zahtevala natančno znanje besedotvorja, ki so ga morali znati uporabiti v novih primerih. Naloge iz besedotvorja v polah prejšnjih let so najpogosteje zahtevale poimenovanje besedotvornih postopkov, zato so kandidati v nalogi 14.1 pogosto pisali besedotvorne postopke namesto vrste tvorjenk (naloge niso natančno prebrali). Določanje skladijske podstave v nalogi 14.2 praviloma spada med težje naloge, razen kadar gre za zelo preproste primere. V letošnji poli primer ni bil lahek, saj so morali kandidati zapisati skladijsko podstavo glagola, izpeljanega iz predložne zveze.

19. naloga: *Opazujte razmerje med stavki v povedi. 19.1. Napišite S-strukturo. 19.2. Poimenujte vrsto odvisnika. 19.3. Odvisnik pretvorite v besedno zvezo in poved ponovno napišite. 19.4. Kaj dosežemo s pretvarjanjem odvisnikov v besedne zveze?*

Indeks težavnosti te naloge je bil 0,48, indeks diskriminativnosti pa 0,51. Naloga spada na skladijsko raven razčlembe. Določanje S-strukture je za kandidate praviloma zahtevno, ta tip naloge ima praviloma nizek IT, saj gre za razumevanje s sintezo (druga taksonomska stopnja). Poleg tega je ta tip naloge ovrednoten s 3 točkami (ocenjuje se po načelu vse ali nič). Nalogi 19.3 in 19.4 sta na tretji taksonomski stopnji (3 + 2 točki), naloga 19.2 pa na drugi (1 točka). Naloge 19.1, 19.2 in 19.3 so zaprtega tipa, naloga 19.4 pa odprtega tipa. Naloge s skladijske ravni razčlembe se pogosto znajdejo med težjimi nalogami, saj skladnja od kandidatov zahteva poglobljeno razumevanje jezikovnih struktur in uporabno znanje.

4.3.2.2 INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI

Mejna vrednost ID je 0,20, letos sta pod mejno vrednostjo dve nalogi (enako kot v lanskem IP 2; v letih pred tem je bilo takih nalog več), in sicer 2. in 3. naloga.

Najnižji ID je imela 3. naloga, v kateri so morali kandidati na podlagi podatkov v izhodiščnem besedilu ugotoviti, pred katere izzive je postavljen pouk slovenščine na Tržaškem in Goriškem v 21. stoletju. Navesti so morali tri izzive. Naloga je bila ovrednotena s 6 točkami, in sicer po dve za vsak navedeni izziv. Pri nalogi se je priznala delna rešitev: če so kandidati namesto izzivov navajali težave, je bila vsaka ustrezno navedena težava ocenjena z eno točko. ID naloge je bil 0,09 (IT naloge je bil 0,50, torej na meji težke naloge). Naloga je bila odprtega tipa in na tretji taksonomski stopnji, od kandidatov je zahtevala poglobljeno razumevanje besedila, sintezo in sklepanje. Tak tip naloge ne preverja jezikovnega znanja, ampak razumevanje besedila in razvite kognitivne sposobnosti, zato jo lahko dobro rešujejo tudi kandidati s pomanjkljivim teoretičnim znanjem slovnice in pravopisa. Ker je večina nalog v IP 2 od kandidatov zahtevala tudi dobro jezikovno znanje, ni presenetljivo, da ima ta naloga nizek indeks diskriminativnosti in da ne ločuje dobro boljših in slabših kandidatov.

2. naloga je imela indeks diskriminativnosti 0,12 (IT te naloge je bil 0,33, torej je bila med težjimi nalogami). Naloga je od kandidatov zahtevala poimenovanje teme besedila. Mnogi kandidati so podali preveč poenostavljen, presplošen in pomanjkljiv odgovor. Taka naloga od kandidatov zahteva poglobljeno razumevanje besedila in natančnost pri poimenovanju teme. Tak tip naloge se v IP 2 pojavi vsako leto, saj predstavlja temelj pomenske razčlembe neumetnostnega besedila. Indeksi diskriminativnosti te naloge so praviloma nizki, saj tak tip naloge ne preverja ožjega jezikovnega znanja, ampak razumevanje besedila (natančno branje, sprejemanje besedila).

KOMENTAR IZPITNE POLE 2

Pri letošnji IP 2 so kandidati enako kot pri IP 1 dosegli nekoliko višje rezultate kot lani. Povprečno število absolutnih točk je bilo 68,54 (lani 61,11; predlani 65,31); povprečno število relativnih točk je bilo 17,13 (lani 15,28; predlani 16,33). V zadnjih letih je število točk na IP 2 padalo, to leto pa je prišlo do izboljšanja rezultata. Med težjimi nalogami so naloge z različnih ravnin jezikovne razčlembe – pomenske, glasoslovne, oblikoslovne, skladijske, pravopisne ipd. Praviloma se med težjimi

nalogami vsako leto znajdejo naloga, ki sprašuje po temi besedila, naloga, ki od kandidatov zahteva zapis S-strukture, in pravopisna naloga. Naloge z drugih jezikovnih ravni so težje takrat, kadar so zastavljene na nekoliko drugačen, manj pričakovan način, na katerega kandidati niso »navajeni«. Osnovne jezikovne naloge so kandidati reševali dobro. Po težavnosti so bile uravnotežene, nobena ni bila »prelahka«, zato smo z letošnjim dvigom povprečnega števila točk lahko zadovoljni. Naloge v letošnji IP 2 so bile raznovrstne, pokrivalo so področja pomenske, okoliščinske, jezikovne in metajezikovne razčlenbe. Največ nalog je bilo kot po navadi s področja jezikovne razčlenbe, ki se deli na področja: glasoslovje s pravorečjem, pravopis, besedoslovje, besedotvorje, oblikoslovje, skladnja, slog in besediloslovje. Razmerja med posameznimi področji so primerljiva s prejšnjimi izpitnimi polami, tako da letošnja izpitna pola v ničemer izrazito ne odstopa od prejšnjih. Večina nalog je bila zastavljena na drugi taksonomski stopnji, ki od kandidatov zahteva razumevanje s sklepanjem, uporabo, preoblikovanje, razlaganje, prenos znanja in razčlenjevanje. Tudi v tem je letošnja izpitna pola podobna prejšnjim polam. Letošnja je, podobno kot lanska, od kandidatov zahtevala več naučenega in natančnega jezikovnega znanja, ki so ga morali biti sposobni prenesti v nove situacije oziroma uporabiti na novih primerih (druga taksonomska stopnja). Indeksi kažejo, da IP 2 ohranja pričakovani standard uspešnosti in zahtevnosti.

4.3.3 USTNI IZPIT

Povprečno število točk pri tem delu izpita je bilo 17,46, kar je rahlo nižje kot lani (17,49). Indeks težavnosti je 0,87, kar je enako lanskemu – ta indeks se nevarno bliža zgornji dopustni meji 0,90, ki je še ustrezna za veljavnost izpita. Indeks diskriminativnosti je v mejah ustreznosti, in sicer 0,38.

Ustni izpit je notranji del maturitetnega izpita. Pri njem se preverjajo tisti cilji učnega načrta, ki jih pisni del izpita ne more preverjati. Ti so: zmožnost smiselnega in estetskega branja, zmožnost govornega izražanja v knjižnem jeziku ter uporabno literarnozgodovinsko in literarnoteoretično znanje ob razlagi predloženega literarnega besedila ali odlomka ter pregledno literarnozgodovinsko znanje po veljavnem katalogu oziroma pregledno znanje, razumevanje in sposobnost kritičnega razmisleka o vlogi in položaju slovenskega jezika v preteklosti in sedanjosti. Sestavljen je iz: a) glasnega branja predloženega literarnega oz. polliterarnega besedila; b) vprašanja ob predloženem literarnem oz. polliterarnem besedilu ali odlomku (usmerjena interpretacija oz. dialog); c) preglednega vprašanja iz književnosti ali strukturirane jezikovne naloge ob predloženem besedilu ali odlomku.

Kandidati so pri tem delu izpita najuspešnejši. Največ kandidatov je bilo z 20 točkami (28,50 %), visok delež kandidatov je imel tudi 19 točk (15,83 %) in 18 točk (15,90 %). Ti rezultati kažejo, da je kar 60,23 % vseh kandidatov na ustnem delu izpita doseglo 90 odstotkov ali več (oziroma odlično oceno). Lani je bilo takih celo 61,06 %, tako da je letošnje znižanje morda napoved nekoliko strožjega vrednotenja odgovorov na ustnem delu izpita.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Najpogostejši nepravilni odgovori so predstavljeni v poglavju 4.3, v razdelku, v katerem pojasnjujem naloge z nizkim indeksom težavnosti.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

---

Komisija mnenja zunanjih ocenjevalcev ne preverja s posebnim vprašalnikom. Ocenjevalci svoje mnenje povedo na seminarjih glavni ocenjevalki ali regijskim vodjem, ki ga sporočijo naprej. V nadaljevanju povzemam bistvene poudarke z letošnjih srečanj ocenjevalcev na seminarjih. Letošnja IP

1 je bila po mnenju zunanjih ocenjevalcev vsebinsko in taksonomsko ustrezno sestavljena; oba eseja sta se nanašala na ključne vsebinske, tematske in motivne elemente v romanih. Ocenjevalci na IP 1 in na *Navodila za ocenjevanje* niso imeli pripomb.

Letošnja IP 2 je bila po strukturi precej podobna lanski, nanjo ocenjevalci niso imeli pripomb. Tudi na *Navodila za ocenjevanje* niso imeli pripomb, ob njihovi razlagi na seminarju točkovnika nismo več dopolnjevali. IP 2 je bila po mnenju ocenjevalcev primerno dolga in primerno zahtevna.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Pisni del izpita je v spomladanskem roku potekal v dveh delih: IP 1 so kandidati pisali 4. maja, IP 2 pa 29. maja. Moderacija *Navodil za ocenjevanje IP 1* je potekala 11. maja v prostorih Državnega izpitnega centra. Opravili so jo člani DPK SM za slovenščino, pomočnice in pomočnik glavne ocenjevalke ter dva izvedenca. Na seji smo potrdili pripravljena *Navodila za ocenjevanje*, ki smo jih pred tem dopolnili z delnimi rešitvami. Predstavitve IP 1 in *Navodil* je potekala 12. maja v Ljubljani (Emona Efekta, Stegne), in sicer v okviru seminarja za usposabljanje zunanjih ocenjevalcev. Predstavitve IP 1 in *Navodil za ocenjevanje* je izvedla glavna ocenjevalka, nato pa je potekalo delo v delavnicah pod vodstvom pomočnic in pomočnika glavne ocenjevalke.

Pri letošnjem usposabljanju smo uvedli nekaj novosti. Pred glavnim usposabljanjem je 14. aprila 2018 v prostorih Državnega izpitnega centra potekal seminar za nove ocenjevalce in ocenjevalce, ki so bili povabljeni na seminar zaradi napak pri ocenjevanju lanskih esejev. Seminar je pripravila in vodila glavna ocenjevalka, ki je kot novost uvedla dodatne/pomožne tabele za ocenjevanje vsebine in pripravila temeljito preglednico za ocenjevanje jezika, v katero je razvrstila različne tipe jezikovnih in slogovnih napak. Udeleženci seminarja so obe preglednici pohvalili in povedali, da jim je bila pri ocenjevanju v pomoč. Ker je bilo oboje dobro sprejeto, je glavna ocenjevalka preglednico jezikovnih napak razdelila vsem ocenjevalcem na majskem seminarju, ob *Navodilih za ocenjevanje* pa je pripravila še pomožna navodila, v katerih je bila pričakovana vsebina posamezne postavke predstavljena po alinejah in v katerih so bili bistveni poudarki posamezne postavke. To novost so ocenjevalci dobro sprejeli in tudi po ocenjevanju povedali, da jim je bilo oboje v veliko pomoč.

Vrnitev nalog IP 1 iz prvega ocenjevanja in sprejem nalog v drugo ocenjevanje sta potekala 25. maja; zamenjavo esejev so izpeljali pomočnice in pomočnik glavne ocenjevalke znotraj regij. Na začetku drugega ocenjevanja smo izločili naloge tistih kandidatov, ki niso uspešno zaključili 4. letnika. V drugo ocenjevanje je tako šlo 5.590 nalog.

Moderacija IP 2 je potekala v prostorih Državnega izpitnega centra 8. junija. Moderacijo so opravili člani DPK SM za slovenščino, pomočnice in pomočnik glavne ocenjevalke ter izvedenca. V *Navodila za ocenjevanje* smo na podlagi moderacijskih pol vnesli nekaj dodatnih variant rešitev ter nekatere še sprejemljive, delno sprejemljive in nesprejemljive rešitve. Seminarско usposabljanje zunanjih ocenjevalcev za ocenjevanje IP 2 je potekalo 9. junija (Emona Efekta, Stegne). IP 2 in *Navodila za ocenjevanje* je predstavil predsednik DPK SM za slovenščino, gradivo za delo v delavnicah je pripravila glavna ocenjevalka. Ker je bil letošnji zadnji seminar zaradi maturitetnega koledarja (na isti dan so kandidati pisali izpit iz matematike) skrajšan in je potekal le v popoldanskem času, je bilo tudi seminarско gradivo krajše in je vsebovalo le primere najbolj problematičnih nalog. Po delavnicah smo razrešili še vprašanja, ki so jih ocenjevalci postavili znotraj svojih skupin. Navodil za ocenjevanje nismo spreminjali oz. dodatno moderirali. Ocenjevalci so ocenjene IP 2 vrnili 20. junija.

Ocenjevalci so 20. junija vrnili tudi IP 1 iz tretjega (kontrolnega) ocenjevanja. V tretje ocenjevanje je šlo 539 esejev, in sicer so to tisti eseji, pri katerih je med prvim in drugim ocenjevalcem prišlo do razlike več kot 10 točk (več kot 20 %). Kontrolno smo ocenili tudi 200 nalog IP 2.

Na seji 28. junija je DPK SM za slovenščino postavila tudi pragove med ocenami. Po postavitvi pragov smo opravili še kontrolno mejno ocenjevanje obeh izpitnih pol tistih kandidatov, ki so se za eno točko ali za dve točki znašli pod pragom pozitivne ocene. Takih nalog je bilo letos 115. Po kontrolnem ocenjevanju je prag pozitivne ocene prestopilo 31 kandidatov, po izračunu pogojno pozitivne ocene pa še 26.

Naloge kandidatov s posebnimi potrebami ocenjujejo za to usposobljeni ocenjevalci. Letos je IP 1 pisalo 118 kandidatov s posebnimi potrebami, IP 2 pa 115 takih kandidatov. Naloge štirih kandidatov so bile ocenjene šele po posvetovanju s strokovnjakom.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Pri slovenščini je bilo letos 694 zahtev za vpogled izpitnega gradiva, ugovorov na oceno je bilo 361, na izračun ocene pa 8 (skupaj tako 369). Lani je bilo vseh ugovorov 379, kar je predstavljajo 6,06 % glede na število vseh izpitov. Letošnji delež je 6,02 %, kar je primerljivo z lanskim letom. Ugovore na oceno je reševalo pet izvedencev.

Do spremembe vsote točk je prišlo pri 171 kandidatih, kar pomeni pri 46,34 %, do spremembe ocene pa pri 98 kandidatih, kar je 25,85 %. Ti podatki so nekoliko višji od lanskih, ko je bilo več ugovorov neupravičenih: lani je do spremembe točk prišlo pri 38,78 % kandidatov, do spremembe ocene pa pri 17,41 %. Povprečna ocena odstotnih točk je bila 1,62 (lani 1,55), povprečna sprememba točkovne ocene pa 0,99 (lani 1,02). Največja sprememba odstotnih točk je bila 9,25 (lani 15,25), največja sprememba točkovne ocene je bila 2,00 (enako kot lani). Letos je bilo več popravkov ocene kot lani, vendar so bili ti popravki manjši kot v lanskem letu. To pomeni, da je ocenjevanje dovolj usklajeno; kadar pride do napak pri ocenjevanju, je prav, da obstaja mehanizem, s katerim je mogoče nepravilnosti pri ocenjevanju popraviti. Še vedno največji delež kandidatov poda ugovor na oceno neutemeljeno in do popravka točk ali ocene ne pride.

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Izpitno polo 1 (šolski esej) je pisalo 5.590 kandidatov (povprečno število odstotnih točk: 65,57; povprečno število absolutnih in relativnih točk: 30,94; indeks objektivnosti: 0,64; indeks težavnosti: 0,61; število tretjih ocenjevanj – 539 ali 9,6 %). Letos je vse možne točke (50) doseglo 6 kandidatov (lani: 7; predlani: 2); nadaljnjih 7 esejev pa je vsaj eden od ocenjevalcev ocenil z maksimalnim številom točk (lani: 6; predlani: 3). Letošnje številke so torej povsem primerljive z lanskimi. Razpršenost ocen je povsem ustrezna.

Razpravljalni esej je pisalo 4.896 kandidatov (tj. 87,58 %), v povprečju so dosegli 30,54 točke (lani: 30,09) (indeks težavnosti: 0,61; indeks diskriminativnosti: 0,55; indeks objektivnosti: 0,62).

Razlagalni/interpretativni esej je pisalo 694 kandidatov (tj. 12,42 %), v povprečju so dosegli 33,73 točke (lani: 32,17) (indeks težavnosti: 0,67; indeks diskriminativnosti: 0,63; indeks objektivnosti 0,73). Odstotek kandidatov, ki so se odločili za ta tip eseja, je še nekoliko višji kot lanski, ko se je bistveno povečal (lani: 9,8 %; predlani: 2,65 % kandidatov). Interpretativni esej so kandidati v povprečju pisali bolje kot razpravljalnega. Indeks težavnosti pokaže, da je bil letošnji esej za kandidate manj zahteven kot lanski (lani: 0,64), višji je letos tudi indeks diskriminativnosti (lani: 0,53), letošnji indeks objektivnosti je nekoliko boljši od lanskega (lani: 0,72).

V povprečju so letošnji rezultati izpite pole 1 na splošno višji kot v lanskem letu. Povprečna ocena eseja je višja od lanske in predlanske (letos: 30,94; lani: 30,29; predlani: 30,68). Indeksi kažejo, da za kandidate ni toliko zahtevna vsebina eseja, saj so indeksi težavnosti vsebinskih postavk relativno visoki, najtežja pri eseju je jezikovna pravilnost, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti.

Izpitno polo 2 (razčlemba izhodiščnega besedila) je pisalo 5.590 kandidatov, ki so v povprečju dosegli 68,54 točke (tj. 17,13 relativne točke). Povprečni indeks težavnosti je bil 0,57. Glede na lansko in predlansko leto so bili rezultati pri IP 2 boljši (lani: 61,11 točke, tj. 15,28 relativne točke; predlani: 65,31 točke, tj. 16,33 relativne točke). Po daljšem času se je krivulja rezultatov obrnila navzgor. Maksimalno število točk je bilo 108 od 120 možnih (lani 107), dosegel jih je en kandidat.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Izkazalo se je, da vsebinsko razpravljalni esej za kandidate ni bil prezahteven, saj so v povprečju pri njem dosegli 19,43 točke od 30 možnih ali 64,76 %. Postavke so bile po težavnosti dokaj uravnotežene, od 0,63 do 0,69. Za zahtevnejši sta se izkazali postavki B in C, ki sta od kandidatov zahtevali poglobljeno poznavanje romanov, sintezo, sklepanje in tudi osebni odnos do prebranega, vendar so v obeh postavkah kandidati za manj poglobljeno povzemanje ali opisovanje dobili določeno (manjše) število točk. Posledici večje kandidatove svobode pri oblikovanju odgovorov sta na eni strani rahlo višje število točk (boljši rezultat), na drugi strani pa padec indeksa objektivnosti pri ocenjevanju vsebinskih postavk. Letošnji indeksi objektivnosti so pri najbolj odprtih postavkah padli pod 0,50, in sicer postavka A: 0,55, postavka B: 0,47, postavka C: 0,47 (lani: 0,57; 0,53 in 0,58). To pomeni, da je treba posebno pozornost v prihodnosti posvetiti ocenjevanju takih postavk, ki dopuščajo zelo raznovrstne odgovore.

Indeksi težavnosti pri razlagalnem/interpretativnem eseju za posamezne vsebinske postavke se gibljejo med 0,71 in 0,81. Indeksi težavnosti za jezikovne postavke so enako kot pri razpravljalnem

eseju različni. Najvišji je pri zgradbi (0,84; lani: 0,87), sledi indeks pri slogu (0,62; lani: 0,73). Oba sta primerljiva z istovrstnimi indeksi pri razpravljalnem eseju, vendar sta pri interpretativnem celo rahlo nižja. Višji pa je indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti, in sicer 0,30, kar kaže, da se za pisanje interpretativnega eseja odločajo tisti kandidati, ki jezik na splošno bolj obvladajo.

Indeks diskriminativnosti je ustrezen, in sicer 0,63 (lani: 0,53). Indeks objektivnosti celotnega interpretativnega eseja je 0,73, kar je blizu ustreznemu razponu objektivnosti (0,80 do 0,90). Leta 2016 smo pri interpretativnem eseju prvič dosegli območje ustreznosti, in sicer 0,83, vendar je takrat ta tip eseja pisalo le 162 kandidatov. Lani je bil indeks objektivnosti 0,72, ko je ta tip eseja pisalo 558 kandidatov. Z letošnjim indeksom objektivnosti smo lahko zadovoljni: je višji kot lanski, čeprav je letos esej pisalo več kandidatov in je bilo zato več tudi ocenjevalcev. Sklenemo lahko, da smo dosegli zadovoljivo raven standardizacije tega tipa eseja.

Indeks težavnosti je bil 0,67, indeks diskriminativnosti 0,63 in indeks objektivnosti 0,73. Indeks težavnosti pokaže, da je bil letošnji esej za kandidate manj zahteven kot lanski (lani: 0,64), višji je letos tudi indeks diskriminativnosti (lani: 0,53), letošnji indeks objektivnosti je nekoliko boljši od lanskega (lani: 0,72)

Indeks težavnosti izpitne pole 2 je 0,57, kar je nekoliko višje kot lani (0,51), toda še vedno ne dosega višine indeksa težavnosti leta 2015 in prej (2018: 0,57; 2017: 0,51; 2016: 0,51; 2015: 0,61). Letošnja izpitna pola je bila torej za kandidate nekoliko manj zahtevna kot lanska (in tudi predlanska). Nobena naloga ni imela indeksa težavnosti pod 0,10 in nobena nad 0,90, kar pomeni, da so bile vse naloge v razponu ustreznosti (0,10–0,90). Težje naloge so bile tiste z IT pod 0,50 – takih je bilo v letošnji poli osem (lani enajst). Lažje naloge so bile tiste z IT nad 0,80 – taka ni bila v letošnji poli nobena naloga, le dve sta imeli indeks težavnosti točno na meji 0,80.

6.3 Druge ugotovitve

Glede na poročilo DPK SM za slovenščino in glede na konkretne podatke lahko izpostavimo nekaj najpomembnejših ugotovitev.

Izbira razpravljalnega oz. razlagalnega/interpretativnega eseja: Razlagalni/interpretativni esej je letos pisalo več kandidatov (12,42 %) kot lani (9,8 %) in bistveno več kot predlani (2,65 %). Analiza rezultatov obeh esejev je pokazala, da kljub večjemu deležu interpretativnih esejev njihova kakovost ni padla, nasprotno, povprečna ocena eseja je višja od lanske in predlanske. Želeli bi si, da bi se trend naraščanja interpretativnih esejev nadaljeval tudi v prihodnje. Indeksi kažejo, da za kandidate ni toliko zahtevna vsebina eseja, saj so indeksi težavnosti vsebinskih postavk relativno visoki, najtežja pri eseju je jezikovna pravilnost, ki dosega daleč najnižje indekse težavnosti.

Izpitna pola 2: Povratna informacija zunanjih ocenjevalcev in tudi kandidatov je, da sta bila dolžina izhodiščnega besedila in število nalog ustreznata. Letošnja izpitna pola torej že nakazuje spremembe, ki so napovedane v predmetnem izpitnem katalogu za maturo 2019 (skrajšanje obsega izpitne pole 2 zaradi spremembe števila točk s sedanjih 120 na 90, pri čemer se čas reševanja pole 90 minut ne bo spremenil). Nekateri ocenjevalci so pohvalili tudi vsebino izhodiščnega besedila, povezano s sociolingvistično problematiko, ter jasnost in vsebino zastavljenih vprašanj. Čeprav se je po daljšem času krivulja rezultatov izpitne pole 2 obrnila navzgor, ostaja dejstvo, da za razliko od izpitne pole 1, kjer je maksimalno število točk 50 od 50 možnih (100 %), maksimalno število točk pri izpitni poli 2 ostaja prenizko, letos 108 od 120 možnih (90 %), in ga dosega premalo kandidatov (letos eden).

Komisija ugotavlja, da se na splošno bolje rešujejo naloge, ki preverjajo razumevanje besedila, slabše pa tiste, v katerih se preverja znanje slovnice na različnih jezikovnih ravneh in njegova uporaba, npr. pri pravopisu (osnove pravopisa so za kandidate težavne, njegovo slabo poznavanje izkazujejo tudi

rezultati jezikovne pravilnosti pri IP 1). Prav tako naloge, ki so zastavljene nekoliko drugače kot v polah prejšnjih let, bolje rešujejo kandidati z boljšim teoretičnim znanjem slovnice in pravopisa, kar potrjuje indeks diskriminativnosti.

Sestavljavci izpitnih pol si bodo kot doslej še naprej prizadevali za ohranitev ustreznega standarda znanja izpitne pole 2. Posebna pozornost pa bo namenjena temu, da bodo vprašanja zastavljena čim bolj jasno in da bodo odgovori nanje čim bolj enoznačni (manj nalog z rešitvijo *Po smislu, npr.: ...*), kar bo povečalo objektivnost ocenjevanja in olajšalo delo ocenjevalcem, ter da bodo naloge dobro ločevale kandidate z boljšim znanjem od tistih s slabšim znanjem.

Padanje sporazumevalne zmožnosti: Sporazumevalna zmožnost kandidatov v slovenskem jeziku še vedno pada. Indeks težavnosti pri jezikovni pravilnosti v razpravljalnem eseju se ni bistveno izboljšal (letos: 0,22, lani in predlani z najnižjo vrednostjo doslej: 0,21), pri razlagalnem/interpretativnem pa je dodatno padel (letos: 0,30; lani: 0,34; predlani: 0,37). Glede na aktualne sporazumevalne navade srednješolcev v digitalni dobi (povečanje deleža pisnega sporazumevanja v neknjižnem jeziku in branja večinoma krajših besedil) je jezikovnemu pouku pri slovenščini v srednji (in že prej v osnovni) šoli treba posvetiti več pozornosti (v srednji šoli v skladu z učnim načrtom polovico ur) v smislu razvijanja sporazumevalne zmožnosti ter sistematičnega usvajanja slovnice in pravopisa. Reševanje izpitnih pol 2 iz preteklih let predvsem po jezikovnem občutku, brez dobrega teoretičnega poznavanja slovničnih in pravopisnih pravil kot osnovni način priprave na maturo iz jezika za dober rezultat na maturi ne zadošča.